

VIOLENCIA: TOLERÀNCIA ZERO

Si es realitzen diferents activitats es recomana emplenar una fitxa per a cadascuna d'elles.

Fitxa del projecte

Any de la formació*	2012
Trimestre en què s'ha fet l'activitat* <i>(Trieu-ne un)</i>	
Comunitat autònoma* <i>(Trieu una comunitat)</i>	Catalunya
Centre educatiu <i>(Nom del centre)</i>	
Títol del projecte* <i>(Títol de l'activitat que es proposa fer)</i>	Relacions de parella i amor romàntic. Anàlisi de la pel·lícula «Crepúsculo»
Autors / es* <i>(Poseu el nom de cada autor en una línia)</i>	Núria Vives Ferrer
Etapla educativa* <i>(Trieu una o més etapes i esborreu la resta)</i>	Batxillerat
Curs* <i>(Trieu un o diversos cursos pertanyents a l'etapa triada)</i>	1r de batxillerat
Temàtica* <i>(Trieu-ne una o més i esborreu la resta)</i>	Relacions de parella
Resum breu* <i>(Extensió aproximada de 7 línies o 70 paraules)</i>	Activitat sobre les relacions de parella i els mites de l'amor romàntic mitjançant la visualització de la pel·lícula «Crepúsculo» i l'anàlisi i debat posteriors. Alguns aspectes es treballen en grup i d'altres individualment.
Tipus d'activitat <i>(Trieu un tipus d'activitat i esborreu la resta)</i>	Pel·lícules o vídeos
Presentacions dels tallers <i>(Indiqueu si cal utilitzar alguna presentació dels tallers del Programa per fer l'activitat)</i>	Relacions de parella
Altres materials <i>(En el cas que s'hagi utilitzat algun arxiu que no es pugui incloure dins de l'apartat d'annexos d'aquest document, indiqueu el nom exacte de l'arxiu que envieu juntament amb aquest arxiu)</i>	
Durada aproximada* <i>(Trieu el nombre de sessions de 60 minuts)</i>	2

VIOLÈNCIA: TOLERÀNCIA ZERO

<i>necessàries per realitzar l'activitat a l'aula. Elimineu la resta)</i>	
Idioma* (Trieu l'idioma)	Català

VIOLENCIA: TOLERÀNCIA ZERO

Projecte

En aquesta part del document es desenvolupa la proposta de treball de l'activitat.

Descripció breu del centre
Presentació* (Introducció i justificació del perquè s'ha plantejat fer l'activitat.)
La pel·lícula «Crepúsculo» és l'adaptació cinematogràfica de la novel·la homònima de Stephenie Meyer (2005), que va tenir un gran èxit de vendes entre el públic adolescent i va desfermar una "vampiromania" a escala mundial. Realitzaré l'activitat al curs de Psicologia i Sociologia de 1r de Batxillerat, en l'apartat de psicologia social dedicat a estereotips i prejudicis.
Descripció breu del grup amb el qual es treballarà *
Objectius* (Finalitat de l'activitat. Poden definir-se objectius generals i / o específics.)
L'objectiu principal és analitzar els elements més prototípics de l'amor romàntic a partir d'una pel·lícula que gairebé tothom ha vist (especialment les noies), i que és recent. Per tant permet analitzar un material present i amb èxit en el seu imaginari. Els aspectes a treballar serien els relacionats amb els mites de l'amor romàntic, especialment dos: <ul style="list-style-type: none">• La tendència a abocar-se cegament a situacions perjudicials en nom de l'amor i a justificar-ho tot en nom d'aquest.• La renúncia a la pròpia identitat per amor, tema especialment important en noies adolescents.
Els principals elements de l'amor romàntic a detectar i analitzar són els següents: a) Es tracta d'un "amor a primera vista" mutu: l'amor apareix en el primer encontre. b) Per a ell és la resposta després de 90 anys (coses dels vampirs) de buscar la seva ànima bessona. c) És un amor que depassa totes les expectatives, que no té res a veure amb el que s'ha viscut anteriorment (enamorar-se d'un vampir no és el més freqüent!). d) Ell la salva contínuament dels perills, és un protector omnipresent. e) Ell no és mala persona (intenta que ella s'allunyi d'ell, l'avisava dels riscos,...) però lluita constantment contra el seu impuls gairebé irrefrenable de mossegar-la, és a dir, de fer-li mal. f) Ell no pot deixar de ser com és (els vampirs no poden deixar de ser-ho), el canvi que possibilitarà la relació depèn només d'ella que sí que és capaç de canviar (pot convertir-se en vampir). g) Hi ha una connexió constant entre l'amor i la por. h) Ell i la relació són un perill i el perill atrau. i) La relació compta amb obstacles externs (les famílies, el clan rival de vampirs). j) Ella identifica l'amor amb la fusió (convertir-se en el que és ell: un vampir), està disposada a renunciar a la seva identitat humana per amor, és més, vol fer-ho perquè no entén que l'amor pugui ser d'una altra manera. k) Ella està disposada a morir per amor: creu que la mort està justificada si és el preu a pagar per viure un amor ideal.
Un cop acabada l'activitat l'alumnat ha de ser capaç de: <ul style="list-style-type: none">• identificar els principals elements de l'amor romàntic.• veure que aquests tòpics es transmeten a través de productes culturals de consum generalitzat i agradable.• plantejar-se una actitud crítica envers l'"amor romàntic" (especialment en els dos aspectes destacats a l'inici) els productes culturals que consumeix (cançons, pel·lícules, sèries televisives, etc.).

VIOLENCIA: TOLERÀNCIA ZERO

Previsió de conflictes previs i resultats esperats

(Explicació dels resultats esperats i dels problemes o conflictes que es preveu que es podrien produir durant el desenvolupament de l'activitat.)

Analitzar críticament una pel·lícula que desperta passions (sobretot entre les noies) té el risc que rebutgin la crítica als estereotips per defensar els seus gustos cinematogràfics. Caldrà anar amb tacte per no generar més resistències que les inevitables i per obrir vies de reflexió. Encara que s'avanci menys que amb d'altres materials, com que es tracta d'uns personatges molt "sentits", l'eficàcia és més gran perquè arriba més endins.

En el cas dels nois el risc és que vegin el mite de l'amor romàntic com quelcom exclusiu de les noies i que, per tant, no els afecta directament. Caldrà plantejar-los quins són els seus mites i quines conseqüències tenen a la pràctica.

En partir d'una història de ficció i, a més d'éssers irreals com els vampirs, caldrà un esforç especial per connectar els elements que es descobreixin en la pel·lícula amb la vida real. Són aspectes a treballar prioritàriament:

- no identificar amor amb dolor o perill (els nois "malotes", tal com els anomenen els/les adolescents, estan sobrevalorats).
- buscar la màxima simetria d'implicació en les relacions de parella.
- entendre que una bona relació és la que respecta l'espai individual i independent (d'activitats, de relacions, etc.).

La principal diversitat a tractar era, en aquest cas, la diversitat d'emocions que genera «Crepúsculo». Amb les fans (totes noies) hi havia el risc que rebutgessin la crítica als estereotips per defensar els seus gustos, i el risc de ferir sensibilitats. Amb les persones detractores (resta de noies i els tres nois del grup) s'havia de vigilar que se centressin en el tema i no en valoracions cinematogràfiques.

Una altra dificultat era com abordar els aspectes negatius de la idealització de l'amor en una edat en què els sentiments es viuen en molts casos sense terme mig. *Last, but not least*, calia intentar que els tres nois, molt diferents entre ells, parlessin a un nivell anàleg d'obertura que les noies, més habituades a posar paraules a aquests temes.

Al llarg de l'activitat van portar el pes del debat noies crítiques amb «Crepúsculo» que per una benaurada coincidència eren amigues de les fans del tema, cosa que va permetre que, tot i que van estar bastant callades, les fans mostressin més receptivitat. Els nois van intervenir, sobretot dos, però sense obrir-se gaire.

La principal dificultat va aparèixer quan, en sortir temes d'abusos en les relacions, que ens van portar a parlar de maltractaments, dues de les noies del grup, que normalment no parlen tant, van començar a intervenir amb un coneixement molt detallat del tema. Tothom es va quedar pensant d'on els venia aquell domini, però ningú va dir res. Una d'elles va dir espontàniament que una amiga seva, de setze anys, estava en una relació abusiva amb un noi de vint, i que havia anat a un centre d'atenció a la dona i estava en teràpia, però no volia deixar la relació perquè confiava poder-lo canviar. Va comentar la impotència que sentien les amigues i la família. Ningú va gosar preguntar-li res més. En acabar la classe, vaig adreçar-me a la segona noia, amb qui tenia ja força confiança, i li vaig dir que havia fet unes intervencions molt valuoses. Abans que pogués afegir res més, se'm va posar a plorar i em va dir que la seva mare havia patit maltractaments quan ella i la seva germana eren petites, que es va atrevir a denunciar-lo quan va veure que els maltractaments arribarien també a les filles, i que des de la separació i l'ordre d'allunyament no havia vist més al pare i havia seguit molts anys de teràpia, que li havia servit molt. Vam estar xerrant una bona estona. Li vaig preguntar si li feia mal que continuéssim tractant aquest tema a la classe següent, i em va dir que no, que li anava bé contrastar les seves vivències amb altres persones, i parlar d'un tema que normalment no es parlava a fons.

Metodologia / pautes de treball*

VIOLENCIA: TOLERÀNCIA ZERO

(Explicació de la metodologia que s'utilitzarà per treballar l'activitat. Si hi ha materials relacionats com ara qüestionaris, textos, etc. es referenciaran aquí i s'inclouran al final del document com a annexos.)

a) Introducció de l'activitat, plantejant a la classe les següents preguntes:

- Què és l'amor romàntic?
- Existeix realment o només en les pel·lícules?
- Quines parelles d'amor romàntic coneixeu? (Romeu i Julieta,...)
- Qui ha vist/llegit «Crepúsculo»?
- L'han vist més nois o més noies? Per què us sembla que és així?
- És una història d'amor romàntic? En què ho veiem?

b) Visionat del passatge, demanant-los que estiguin atents als següents aspectes:

- Com són cadascun dels dos protagonistes?
- Què sent ell per ella?
- Què sent ella per ell?
- Què està disposat a fer ell per ella?
- Què està disposada a fer ella per ell?

El passatge que proposo treballar amb l'alumnat es troba gairebé al final de la pel·lícula quan ell desvela els seus secrets davant d'ella i ella conclou que està segura de tres coses:

1. Que ell és un vampir.
2. Que una part d'ell té set de la seva sang.
3. Que està incondicionalment i irremissiblement enamorada d'ell.

El passatge dura uns 9'.

c) Comentari dels aspectes observats i reflexió a partir de les següents preguntes:

- Com t'imagines aquesta parella quan tinguin 30 anys?
- Per què creus que ha tingut tant d'èxit «Crepúsculo»?
- Funcionaria igual la història si el vampir fos ella? Per què?
- En què s'assembla l'Edward als nois de la vostra edat?
- En què s'assembla la Bella a les noies de la vostra edat?
- És normal que nois i noies sentin una atracció amorosa com la de «Crepúsculo»?

d) Si hi ha temps i es creu necessari, es pot completar l'activitat amb la discussió dels mites de l'amor romàntic de la pàgina 10 del PowerPoint lliurat com a material del curs, demanant que es posicionin a favor o en contra de cadascun d'ells i discutint-los després un per un.

e) Conclusió: escriure conjuntament un decàleg amb 5 coses que cal buscar en una relació i 5 coses que cal evitar.

Temporalització de les sessions de treball*

(Explicació del treball que es realitzarà durant cada sessió.)

a) Introducció de l'activitat (10-15').

b) Visionat del passatge (10').

c) Comentari del passatge (15-20').

d) Debat sobre els mites de l'amor romàntic (només si hi ha temps, 10').

e) Redacció del decàleg (10').

Materials necessaris*

(Llista de materials, el més detallada possible, que es necessitaran per fer l'activitat. Per exemple: vídeo de la pel·lícula "Cobardes", pissarra digital interactiva, paper i bolígraf, etc.)

- Pissarra i guix.
- Ordinador amb connexió a Internet (o *pendrive* amb el passatge a visionar gravat, per si la xarxa no permet veure el fragment en línia en temps real).

VIOLENCIA: TOLERÀNCIA ZERO

- PowerPoint amb els diferents mites de l'amor romàntic per comentar si s'escau.
- Els qüestionaris i el fragment de la pel·lícula detallats a la secció "Metologia i pautes de treball".

Eines d'avaluació

(Explicació de les eines que s'utilitzaran per fer l'avaluació. Si hi ha materials relacionats com ara qüestionaris, enquestes, etc. es referenciaran aquí i s'inclouran al final del document com a annexos.)

Com s'ha desenvolupat el treball a l'aula

(Descripció de com s'ha desenvolupat el treball, per exemple: si els/les alumnes han participat en major o menor mesura, si han demostrat interès, si hi ha temes que desperten més curiositat que altres, etc.)

Després de tractar a classe estereotips i prejudicis, en l'apartat de Psicologia social del curs de Psicologia i Sociologia, comunico al grup que treballarem els estereotips de gènere analitzant «Crepúsculo».

Reaccions immediates i diverses: "Vaya pastel!", "Ohhhh! M'encanta", "La Miriam és una fan: ha vist cinc vegades la pel·lícula, ha llegit el llibre i porta un pòster a la carpeta" (comprovat, a l'altra cara de la carpeta n'hi ha un d'en Justin Bieber), "Jo vaig plorar al cinema", "A mi no em va agradar: les pel·lícules de vampirs que no fan por no són pel·lícules de vampirs",...

Respecte a les parts de la implementació de l'activitat a l'aula aquestes són les impressions:

a) Què és l'amor romàntic?

Hi ha diversitat d'opinions entre qui el considera «l'amor perfecte», qui creu que és impossible, qui opina que és com una malaltia en què dues persones només es veuen l'una a l'altra i no veuen el món, i qui el veu com un estat d'embadaliment on es perd la intel·ligència.

b) Existeix en la realitat, o només en les pel·lícules?

Intent de valoració de diverses parelles de l'institut, que tallo en sec. Conclusió més o menys consensuada: com en altres temes, les pel·lícules exageren una realitat que existeix. Igual com el cinema condensa la quantitat de coses que li passen a una persones, condensa i exagera els sentiments per atraure més l'atenció del públic i emocionar-lo.

c) Quines parelles d'amor romàntic coneixeu?

Romeu i Julieta, «Titanic», «La Bella i la Bèstia», Jack i Rose, Michi i Yoshirin, Troy i Gabriella,...
Quan els plantejo si el romanticisme el viuen més els nois o les noies, diuen que últimament hi ha moltes pel·lícules en què el romàntic és més el noi, que lluita per l'amor de la noia. Els dono referents històrics masculins que feien el mateix (cavallers i trobadors medievals,...).

d) Qui ha vist/llegit «Crepúsculo»? Què en sabeu?

Tothom ha vist la pel·lícula i dues noies han llegit la novel·la. Saben que va de vampirs, expliquen l'argument. Quan els pregunto si els vampirs existeixen, una noia contesta a gran velocitat: "Sí, hay mucho chupasangres por ahí". Li demano la definició de «chupasangres». "És un noi que t'absorbeix i no et deixa fer res". "I què s'ha de fer amb un vampir?" "Clavar-li una estaca de fusta al cor" (és una noia que havia estat "vampiritzada" per una relació el curs passat),... "no, és broma, no deixar-se absorbir, però des del principi perquè si no després és molt difícil".

Una noia comenta que no li va agradar la pel·lícula perquè no entén com la Bella es pot obsessionar tant per un noi que gairebé no coneix. La felicito pel seu nivell de salut mental però comentem que no és un fet gens inusual.

e) Com són cadascun dels dos protagonistes?

Ell és decidit, dominant, romàntic, protector, sincer i pessimista. Un noi fa veure que es presenta com "dissenyat per a matar".

VIOLENCIA: TOLERÀNCIA ZERO

Ella és valenta, enamorada, confiada, inconscient, atreta pel perill i la diferència, curiosa, tossuda i optimista.

f) Què sent ell per ella?

La defineix com una droga (és a dir, la seva relació és més d'addicció que d'altra cosa).

En teoria no vol fer-li mal però no fa allò que ho evitaria: allunyar-se d'ella.

No pot canviar ni controlar els seus impulsos, «és així», i li demana a ella que el controlï.

Comentem situacions reals on poden donar-se aquestes característiques (també en els apartats següents).

g) Què sent ella per ell?

Un amor incondicional i absolut, està disposada a tot per amor.

h) Què està disposat a fer ell per ella?

A intentar controlar-se, però no sap si en serà capaç i no promet res.

i) Què està disposada a fer ella per ell?

A deixar de ser qui és i convertir-se en vampira. Comentem l'asimetria de la relació i, a partir del fragment visionat, els elements que pot tenir d'una relació d'abús i maltractament. S'inicia un ric debat sobre com s'inicien les relacions de «vampirització» i maltractament de manera molt subtil i després s'entra en un «crescendo» del que costa sortir.

j) Com t'imagines aquesta parella quan tinguin 30 anys?

- "Ella s'haurà mort, el vampir l'haurà xuclat tota". "No, que els vampirs són immortals". "Doncs quasi pitjor, si ha de passar tota una eternitat així!".

- "Ella ja no el trobarà atractiu però ja no es podrà tirar enrere per deixar de ser vampira".

k) Funcionaria igual la història si el vampir fos ella? Per què?

"No, la gent diria que aclapara al noi i no el deixa ni respirar". Comentem l'asimetria en el nivell de control que socialment es considera tolerable en una relació i els demano que ho reflexionin de cara a la seva vida personal.

l) En què s'assembla l'Edward als nois de la vostra edat?

"N'hi ha que només volen que estiguis amb ells". Comentem el tema del necessari espai de llibertat individual, amb referències al no control del e-mail, el mòbil, la roba, les sortides amb altra gent, les altres activitats,...

m) En què s'assembla la Bella a les noies de la vostra edat?

"N'hi ha que quan estan amb un noi perden el món de vista i deixen d'anar amb les amigues", "n'hi ha que es deixen controlar" (es completa la reflexió de l'apartat anterior), "hi ha noies que són «vampires», i no deixen fer res als nois amb què surten, els demanen que deixin de veure els amics o volen anar a tot arreu amb ells, i estan geloses de tot".

n) Conclusió de l'activitat

Resumeixo les idees principals, a partir del que he anat apuntant a la pissarra, i els comento dos dels mites de l'amor romàntic: el de «tot per amor» i el de la «mitja taronja». El «tot per amor» costa de pair, cal posar alguns exemples perquè vegin les conseqüències negatives que pot tenir. El de la «mitja taronja» genera la reacció immediata d'una noia: "yo, naranja entera". Potser la situació actual (alt nombre de separacions, relacions sentimentals nombroses i "de baixa intensitat" en l'adolescència,...) contribueixen a l'afebliment d'aquest mite, tot i que sempre es pot interpretar la cosa com que encara no s'ha trobat la «mitja taronja». Una alumna comenta que podem tenir diverses «mitges taronges», és a dir, que és cert que amb algunes persones es produeix una unió especial perquè sintonitzes molt, però amb una altra persona diferent també es podria donar una sintonia diferent però igualment bona.

Valoració d'objectius aconseguits i conclusions

VIOLENCIA: TOLERÀNCIA ZERO

(Valoració de si s'han aconseguit els objectius i explicació de les conclusions a què han arribat professorat i alumnat, un cop realitzada l'activitat.)

Crec que els principals objectius han estat assolits, tal i com he anat explicant al llarg de l'informe. El grau d'interiorització crec que és alt, tant per la participació com per la presència d'elements propers (fins i tot autobiogràfics) al llarg de l'activitat.

L'esperança és que les noies que s'han mostrat tan contundents a l'hora d'identificar i denunciar desigualtats puguin mantenir aquest nivell en les seves vides. Quant a les fans de «Crepúsculo», que van estar bastant callades, no sé si hauran pogut prendre una distància emocional que els permeti incorporar el que ha anat sorgint al llarg del debat. Podria buscar-se alguna altra pel·lícula que no generés tantes passions, però de moment busco i no en trobo cap que doni tant de joc com aquesta, i penso que, encara que “piqui” una mica, està bé analitzar materials propers a les emocions.

Propostes de millora de l'activitat

(Explicació, un cop finalitzada l'activitat, d'aquelles coses que podrien millorar-la, com per exemple: suprimir alguna part, distribuir les sessions d'una altra manera, etc.)

Annex núm. 1

